

VÁNOČNÍ A SILVESTROVSKÝ SHARENTING: KDYŽ SVÁTEČNÍ FOTKY VYTVÁŘEJÍ RIZIKO I DIGITÁLNÍ STOPU DÍTĚTE

Kamil KOPECKÝ

Vánoce a přelom roku jsou období, kdy sociální sítě tradičně zaplaví rodinné fotografie či videa. Děti u stromečku při rozbalování dárků, videa „první reakce“ na dárek, společné fotky z návštěv, prskavky, ohňostroje, silvestrovské oslavy a domácí pohoda v pyžamu. Právě v tom je ale sváteční sharenting zákeřný: sdílíme rychle, spontánně, často pod vlivem emocí – a přitom tvoříme obsah, který může na internetu zůstat velmi dlouho, šířit se mimo původní okruh lidí a dítěti se jednou vrátit v úplně jiném světle.

Sharenting označuje nadměrné sdílení fotografií, videí a informací o dětech ze strany rodičů (a někdy i dalších členů rodiny). Typicky jde o situace, kdy dospělí zveřejňují podobu dítěte, jeho každodennost a soukromí **bez toho, aby dítě mohlo reálně rozhodnout**, co o sobě chce mít online a co ne. U svátků se tento jev zesiluje: fotí se více, sdílí se častěji a vznikají záběry, které jsou intimnější než běžný „nedělní výlet“.

Sváteční období je rizikové už tím, jaké typy materiálů vznikají. Fotky a videa z domova přirozeně zachycují detaily interiéru, dětský pokoj, uspořádání bytu, výzdobu, někdy i jmenovky na dárcích nebo různé údaje v pozadí. **Rozbalování dárků pod stromečkem** je krásný moment, ale často se na záznam dostane i to, co je pro dítě soukromé: jeho emocionální reakce, zklamání z

dárku, slzy, vztek, únava, hádka se sourozencem, nebo věty, které by dítě nechtělo, aby někdo cizí slyšel. V online prostoru se navíc obsah snadno vytrhne z kontextu – to, co je doma „naše rodinná legrace“, může jinde působit **ponižujícím** dojmem.

Vedle jednotlivých fotek je zásadní i dlouhodobý dopad: vytváříme totiž našemu dítěti **digitální stopu**. Každým příspěvkem skládáme mozaiku jeho života – jak vypadá, jak se chová, co dostalo k Vánocům, jaké má záliby, co doma prožívá, někdy i jaké má potíže. Tahle stopa vzniká dřív, než dítě vůbec chápe dosah sociálních sítí, a často dřív, než dostane možnost se k ní vyjádřit. V pozdějších letech se může stát zdrojem nepříjemností ve škole, důvodem k posměchu, nebo prostě pocitem, že o něm existuje online obraz, který si nevybralo.

Je důležité odlišit situace, kdy dítě se sdílením **skutečně souhlasí**, od situací, kdy souhlas dát **nemůže** nebo si důsledky **neuvědomuje**. U starších dětí a dospívajících může být souhlas smysluplný, pokud dítě rozumí tomu, kdo obsah uvidí, kde bude uložený a že může být dál šířený. I tehdy je ale fér domluvit se na pravidlech: co se sdílí, v jakém kontextu, s jakým popiskem a komu je to určené. **Souhlas by neměl být automatický ani vynucený** – dítě má právo říct „ne“ a dospělý by to měl respektovat.

U malých dětí je situace jiná. Batole nebo předškolák může nadšeně kývnout, ale často jen proto, že chce udělat rodiči radost, a ne proto, že chápe následky zveřejnění. Právě u svátečních momentů to platí nejčastěji: dítě se těší na dárky, je unavené, emocionální, snadno zranitelné. **Zodpovědnost za hranice sdílení je v těchto případech výhradně na dospělých.**

Sváteční sdílení má i praktickou bezpečnostní rovinu. Pokud zveřejňujeme, kde se nacházíme, že jsme mimo domov, kde slavíme nebo kam jsme odjeli, může to být citlivá informace. Z drobných detailů (místo, čas, zvyklosti, prostředí) se dá postupně poskládat překvapivě přesný obraz o rodině a dítěti. U některých rodin mohou být takové informace problematické i kvůli napjatým vztahům v širší rodině nebo v případě konfliktů mezi rodiči.

Zvláštní pozornost si zaslouží obsah, který zachycuje dítě v **intimní** nebo **zranitelné** situaci. Do online prostředí nepatří obnažené fotografie dětí ani snímky, které jsou „na hraně“ (např. dítě jen v plence, po koupání, ve spodním prádle), stejně jako záběry z nočníku, přebalování nebo momenty, které dítě ponižují. Stejně rizikové jsou „vtipné“ fotky a videa, u nichž se dítě směje jen proto, že ještě nerozumí, že je terčem legrace. To, co je pro dospělé roztomilé, může být pro dítě v pubertě zdrojem studu.

Dobrou zprávou je, že i během svátků lze sdílet bezpečněji – nebo si zvolit jiný způsob, jak radost předat rodině. Pomáhá přepnout myšlení z „co nejvíc ukázat“ na „**co nejvíc chránit**“. Místo detailní tváře dítěte lze sdílet atmosféru: stromeček, světýlka, ruce s dárkem, společný stůl, prskavky z dálky, bez identifikovatelných údajů a bez citlivých emocí. U rozbalování dárků je vhodné vyhnout se detailům interiéru a jménům na balících, a rozhodně nezveřejňovat zklamání, slzy nebo konflikty.

Smysl dává také rozlišit „**veřejné**“ a „**rodinné**“ sdílení. Pokud je cílem potěšit babičky a blízké, lze volit soukromější kanály a menší okruh příjemců. Důležité je zároveň domluvit se i s širší rodinou: aby bez dovolení nezveřejňovala fotky dětí, aby respektovala přání rodičů (a ideálně i dítěte) a aby uměla pracovat se soukromím a nastavením sdílení.

Svátky jsou o blízkosti, ne o výkonu na sociálních sítích. Někdy kvůli focení a sdílení uteče samotný moment – a to je škoda. Je proto v pořádku sdílet méně, sdílet později, nebo nesdílet vůbec. **Ochrana soukromí dítěte není přehnaná opatrnost, ale prevence.** Dítě má právo vyrůstat s tím, že jeho nejintimnější a nejzranitelnější okamžiky nebudou veřejným obsahem. A má právo jednou samo rozhodnout, **jaká digitální stopa o něm bude existovat.**

Pro E-Bezpečí, Kamil Kopecký

Použité zdroje

<https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodicum-ucitelum-zakum/1405-jste-rodice-a-jste-aktivni-v-prostredi-internetu-mozna-i-vy-provozujete-sharenting>

<https://www.e-bezpeci.cz/index.php/z-nasi-kuchyne/2687-rodice-chystate-se-s-detmi-na-dovolenou-tak-pozor-na-to-jake-fotky-deti-budete-tvorit-a-predevsim-sdilet-na-internetu-sharenting-muze-byt-nebezpecny>

<https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1611-jeste-jednou-o-sharentingu>

<https://www.dvojklik.cz/saferkidsonline/proc-byste-nemeli-vanoce-sdilet/>